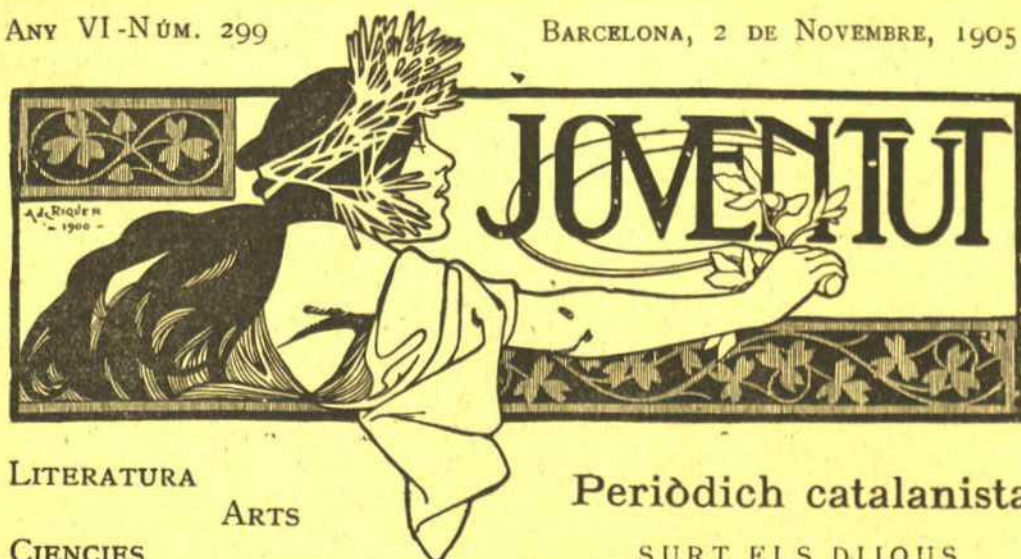

LITERATURA

ARTS

CIENCIES

Periòdich catalanista

SURT ELS DIJOUS

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ:

Plaça del Teatre, 6, entresol.

NÚMERO CORRENT. 20 CÈNTIMS

» ATRASSAT, AB FOLLETINS. . . 40 »

» » SENSE FOLLETINS. 25 »

SUMARI:

Diferències, per Pere B. Tarragó. — Del llot, per Enrich Bosch y Viola. — Unió Catalanista: Concili General de Representants. — En Naci, per Joaquim Pla. — De l'entusiasme, per Martí Alegre. — Teatres, per Emili Tintorer. — Notes bibliogràfiques, per R. Miquel y Planas. — Associació Musical de Barcelona, per Geroni Zanné. — Congrés esperantista de Boulogne-sur mer, per Alfons Sabadell. — Noves.

FOLLETÍ:

HISTORIES D'ALTRE TEMPS (narracions dels segles XIV y XV.—Plecha 5 y 6.

DIFERENCIES

Els elements industrials y mercantils de Barcelona enviaren a les representacions franceses del mateix caràcter anades a Madrid ab motiu del viatge de M. Loubet, una franca y entusiasta invitació pera que distingissin a la nostra ciutat ab l'honor d'una visita. Aquest fet dóna lloch a comparacions entre'ls dos pobles més antitètics dels que componen l'Estat espanyol, y posa de manifest una volta més llur eterna incompatibilitat.

Madrid acaba de manifestarse llealment;

Madrid, cap y casal de Castella, acaba d'evidenciar novament la especialitat del seu caràcter; Madrid, al hostatjar al president de la República francesa, ho ha fet posanth a contribució, ab foll entusiasme, tot l'enardiment de ses forces decaygudes, com holocauste estúpit y denigrant envers els símbols resplendents de galons y riqueses, enlayrats sobre pobles afeminats; Madrid ha vist inundats els seus carrers y places per la turba famolenca que ha corregut follament a rendir homenatge als dos quefes de dos Estats arcaics y autoritaris; Madrid, *cerebro de España*, ha tornat a doblegar la esquena y a abaixar sa testa obtusa fins arràn de terra, y ha llepolejat ab *joyós* acatament els peus dels símbols de la realesa y de l'aristocràcia, de les dues figures que ab llur resplendor, produhida no per elles sinó pel reflector que porten al darrera, han enlluernat als febles.

Y Barcelona, cap y casal de Catalunya, ha fet selecció de tot el seguici que duya M. Loubet, y l'ha feta donant palesa demostració del seu modo d'ésser y pensar. Poch ens importa'l matí polítich de les persones que han organitzat la vinguda dels comerciants francesos: cal tenir en compte no més que han sigut catalans, y que aquest cop, com sempre que's deixen portar per iniciati-

ves honrades, s'han sentit de veres catalans y han obrat en conseqüència (1).

Barcelona ha enviat galant invitació a tot allò que significa quelcòm de positiu barrejat entre la farfalla de les festes madrilenyes; Barcelona ha volgut festejar als representants de la vitalitat francesa ensenyantelshi tota la vitalitat catalana, que inútilment volen amagar la gent de les lluminaries, y de les recepcions, y de les *corridas*, y de les arcades, y dels banquets; Barcelona ha ofert als seus visitants una població curulla de xemeneies y en la que s'hi entreteixeixen les vies de ferrocarrils; y, com prova innegable d'equilibri moral, els hi ha ofert excursions per les montanyes, demostrant son amor a la vida sana, y al devallar a la planura, una gran manifestació d'art: el concert de l'Orfeo Català.

Devant de tan manifestes diferencies, tot-hòm pot veure fins a quin punt Catalunya y Castella són germanes. Que ho diguin els hostes francesos.

¿Quins ideals y quines aspiracions impulsen els actes que respectivament realisen els dos pobles? Ja ho hem vist, y cada dia anèm veyentho d'igual manera.

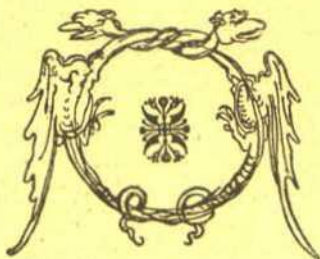
Nosaltres anèm ab Europa.

Ells, després d'observar aquests fets y recordar qu'en Vicenti ha dit en un brindis que les festes d'ara *han echado al olvido la epopeya del 2 de Mayo*, cal que reconeguim que ja no'ls queda res, y que per lo tant no poden anar a cap banda.

Com no sia al precipici.

PERE B. TARRAGÓ

(1) L'articulista està en lo cert; essent tan sols de dordre que l'esperit català que ara han mostrat els comerciants de nostra terra, no l'evidenciïn sempre que's tracta d'alts interessos de la meteixa. — N. de la R.

DEL LLOT

A l'amich Joseph Miquel y Torres:

D'aquella casa del carrer del Carme tot-hòm ne fugia com de la peste. Els vehins passaven per devant apretant el pas y mirant-sela de reull.

Com podrà compendres, no era la casa precisament lo que inspirava l'animadversió que aquells demostraven; era la mala anomenada de la gent que l'habitava. Això no vol dir que aquell casalot vell y runós no hi resultés força antipàtic.

Figurevos una casota sense rebatre, ab una gran porta d'entrada, mitj menjats de baix els batents y ab senyals de tot menys de pintura; poséu a no molta distancia de la porta un finestró esquitit ple de trenyines, com ull malaltic ple de lleganyes, y una cana més enlayre dues finestrotas espatllades y sense senyals de vidres, y tindreu, rematant el frontis ab un cordó de teules, no totes senceres, una idea justa de la seva fatxada. De molts anys no's recordava que la habités ningú; el propietari la feya servir pera criarhi aviràm, y, a menys de les hores en que venien a donar menjar a les besties, la porta sempre era tancada.

Un dia, ab molta sorpresa per part dels vehins, se vegé de bon mati la porta oberta y se senti xerradiça de gent forastera a dintre. Havien arribat la nit passada junts ab un grapat de mobles, en un carro d'un dels pobles de la rodalia.

Els novells moradors de l'antich galliner eren marit y muller y quatre criatures. Ab la poca netedat dels pellingos que portaven deixaven comprendre, ja de primer entuvi, la miseria y descuyt en que vivien.

No va mancar qui indagant, indagant, arribà a posar en clar el misteri de la procedencia d'aquella gent; el per què de la seva vinguda y la llur habitut y manera d'ésser. Y entre que'ls datos recullits no'ls hi resultaven gayre favorables y els escàndols que donaven menudejaven bastant, els nous vinguts se vegeren d'un principi isolats totalment. Y l'isolament, que de bones a primeres se reduhia solsament al matrimoni, prompte's feu extensiu a les quatre criatures. Criats dintre d'un ambient d'ordinariesa, avesats

a escoltar tota mena de paraulades y a portar a cap tota classe de malifetes, semblaven quatre dimoniets repugnants, que no deixaven en pau a les demés criatures del carrer, a les que feyen portar la lliura cada vegada que s'esqueyen a jugarhi. Així es que apenes se'n veyá algün d'aquells dimoniets, les mares procuraven tenir al costat-seu als llurs infants en previsió de lo que podria succehir.

Passà molt temps, y l'isolament seguia del meteix cayent. Mes la previsió's que's tenia contra la casa y els que hi vivien no pogué vèncer la tafaneria natural que desperta tota cosa desconeguda, y si bé'ls yehins no s'hi confrontaven, no deixaven per això d'escoltar les xafarderies que respecte als forasters contava la coixa Guinarda, l'única del carrer que s'hi freqüentava y que algün cop compartia amicalment ab ells, assentada a la llinda de la porta.

La Guinarda era una xicota escardalencia y trèta, horriblement coixa, de manera que al caminar feya l'efecte que saltava. Vivia en companyia d'un germà més jove qu'ella, un si es no es liró, que l'havia donada per gandulejar, y que quan trevallava era únicament ajudant a tirar l'art o seguint una colla de carboners que l'empleaven de bastaix y que ab pocs diners el tenien content.

Lo que guanyava ho portava tot a sa germana, y aquesta, ab lo d'ell y lo que guanyava a la fàbrica, que li donaven treball per la llàstima que'ls feya veyentla esguerrada y òrfana, en tenia per'anar passant y pera firarse de flochs y llaços, a lo qu'estava molt aficionada. Mancantli un bon puntal que la sostingués, havia pujat ab un caràcter independent y desvergonyit, que li donà, de molt jova, molt mala anomenada. Així's comprèn l'afició que demostrà deseguida a la familia forastera, afició de la que's serviren els vehins, que, per mica que li toquessin el botet, lograven que la coixa'ls contés fil per randa totes les indagacions recullides.

Per ella va saberse tota la historia del matrimoni. El marit era taper, d'uns trenta-cinch anys veritables, però'n demostrava deu més dels que realment tenia, y deixava endevinar que havia sigut un galàn moço, que s'havia malejat al contacte de la miseria y el vici que l'envoltaven. Tenia l'esllanguiment

dels cossos mal nodrits, y ses faccions begudes y esgroguehides traslluhien l'aclaparament d'una tristesa profunda.

Ella era, si fa no fa, de la meteixa edat, y al revés de son marit, era plena de carns, que li sobreixien marcant els contors d'un cos vulgar, capaç solsament d'inspirar desitjos a un sátir. Degut a la molta afició que tenia al vi y a tota beguda alcohòlica, habitualment la seva cara era rabiosament vermella, com l'exterior d'un formatge de bola. Li deyen la Vidrerencia, y ella se'n sentia ufana de que l'anomenessin d'aquella manera. De fadrina havia fet tronar y ploure, y ab tots els festejadors, que la rondaven com les mosques la mel, havia arribat molt lluny, menys al casament.

Son marit s'escaygué a trevallar una temporada al poble d'ella, y començant a ballarhi, d'una cosa'n vingué un'altra, y ella degué empearhi totes les seves manyes, puig que arribà a casarshi. D'un bon principi el pobre taper va conèixer que l'havia esguerrada; però a l'esbojarrament de la seva muller s'hi ajuntava un gènit dominador y absolut que la feya superior a n'ell, dèbil per temperament, y la Vidrerencia qu'en son esperit de dòna viscuda endevinà ben prompte la flaca del marit, sapigué guanyarlo una vegada més. Així quan ell protestava d'alguna cosa y la reconvenia volentla apartar del vici, ella feya que s'allunyés la idea capdal objecte de la discussió, fentli mil promeses y salameries, y, més que guanyar al marit, procurava enardir al mascle pera fèrsel seu.

Quan les postures no hi valien, sortia l'amenaça, per part d'ella, d'entregarse al primer que passés, si ell no posava terme a la regla de crits y mals ratos que li dava, y el pobre marit que la estimava bojament y que si bé la veyá una borratxa, may l'havia considerada una perduda, batentse en retirada, acabava per rendirse, esborronantse a la idea d'un mancament. Per altra part, sa feblesa de caràcter li impedia refugir la ruina moral que l'amenaçava, y aquells quatre fills que l'enrotllaven demanantli pa ab la boca oberta, com orenetes de niu, l'havien retingut al costat d'aquella dòna, y insensiblement acabà, com ella, d'enfonsarse en el vici.

La coixa Guinarda y la Vidrerena estaven platicant, assentades al portal, y per les riallades de la primera, chorejades y exagerades per la segona, podia endevinar-se que l'assumpció que tractaven les hi era del tot agradós.

Era un diumenge al cayent de la tarda. Vermellós y rialler com altre Baccus, el sol enviava un bes de comiat a la terra amorosida. La jovenalla passava a colles dirigint-se al ball, y per cada nova parella la Vidrerena tenia un estirabot qu'excitava la hilaritat de la Guinarda, que reya molt més a gust com més groixuda era la parraneria qu'escoltava.

La menuda, una desferra humana que ja tenia cinch anys grassos y que apenes s'aguantava dreta, terrejava al mitj del carrer ab la noya gran, una moçota d'onze anys escamarlada y esquellera, que deixava endevinar sortiria tan bona peça com sa mare, a jutjar pels escàndols que donava ab noys de la seva edat y més grandassaços, que, així que la veyen, ja la empaytaven dihentli tota mena de desvergonyiments.

Feya estona que no passava ningú, quan al cap del carrer aparegué la figura d'en Tordera, apropant-se a passos curts, entonadament, ab la gorra menjantseli els ulls y ab un *puro* de quinze a la boca. Al véurel la Vidrerena s'aixecà dreta, l'escometé ab un somriu, y va mirársel com preguntli que s'hi aturés.

En Tordera era un *Tenorio* de poble que, a manca d'empreses de més vol, s'acontentava perdent el temps y a vegades coses millors ab totes les bandarres vingudes a menys, de la vila; y que, valgut de l'amistat que'l lligava ab el marit de la Vidrerena trevallant plegats, s'havia introduhit a casa d'ell y fet tan amich ab la seva muller, que segurament com a testimoni d'amistat passava tants ratos al costat d'ella, com ne mancava'l marit a casa.

Al ésser devant de la porta va aturarse, y encarant-se ab les dues barjaules les hi tirà un *florejo*.

—Ola prendes! ¿Ahont tens l'home, tu?

—Són a cal Drapayre, ab el Ros—contestà la Vidrerena.

—Bon vent... Estarèu més amples.

—¿Y ahont anaves ara?—insinuà la Guinarda.

—Volia arribarme fins a la sala.—

Totes dues van posarse a riure, y quasi a l'hora preguntaren:

—¿De quan ençà t'has tornat ballador?

—Entrèm a dintre, qu'estarèm millor. ¿Qu'entres tu també, Guinarda?

—Caray, no,—contestà l'aludida;—se va fent tart y encara no tinch res al foch. Ja os ho faréu vosaltres. Jo mentres tant m'arribaré a casa a ferme qualsevol cosa pera sopar. Ja tornaré després.

—Si véns farèu la castanyada — prometé en Tordera.

—Si tu pagues les castanyes...

—¿Y donchs qui, si no jo? ¿Que't penses que no tinch una *pela* encara?

—Bueno, quedem així.—

Y la Guinarda, acompanyant l'acció a lo que deya, va baixar el portal y's despedí somrihent ab tota la picardia de qu'era capaça, com si volgués fer comprendre qu'entenia que feya nosa, y's perdé carrer amunt aguantant-se la cama ranca y binclant el cos ab tan fermes sotragades, que més que caminés, semblava que ballés un motiu de polka.

Així que se'n anà la Guinarda, en Tordera, a fi de quedar en completa llibertat, envià a les dues noyes a comprar castanyes y se'n entrà a dins, ajustant els batents de la porta forana.

El menjador era una peça petita que servia a l'hora de menjador y cuyna. Les parets fumades, negroses, y el sol llotós y humit, deixaven sentir una fortor estranya de cosa passada, un baf de floridura que feya arrufar el nas deseguida. Però la força de l'habitut y la terbolina que pesava sobre'ls cervells embrutits de la Vidrerena y en Tordera, excitats per la beguda y enardits pel sensualisme degradant, els tenia a cobert de repugnancies: eren la bascosaria de la vida y vivien en son ambient, la bascosaria.

Començava a fosquejar, y ella encengué un llum d'oli que, penjat en la lleixa de la campana de la llar, feya resaltar extraordinariament la negror sutjosa, engrandida al bellugueig de la petita faró, que somreya sinistrament.

En Tordera s'havia assegut prop de la taula, y ella, ab la cara encesa y els ulls llampeguejants, vingué a posarse a la falda d'ell, qui la rebé ab un bes sorollós y perllongat,

mentres la estrenyia, foll, entre sos braços. A manca de paraules, sobrereres en aquella ocasió, se repetiren els petons y abraçades indefinidament, y la Vidrerenca, rendida per complert, s'abandonà en braços de son aymant, ensenyant per l'espitregament del cos la nuesa profanada de sos pits emmorenits...

Tan confiadament fruhien en aquell esbojarrament carnal, que ni menys se donaren compte de que la porta s'obria. En Joan havia trobat a les noyes per la vila, y al preguntar a la gran per la mare, la noya li havia dit que restava a casa ab en Tordera. El Ros, que si bé era un borratxo incurable, era un bon xicotaç, enterat de lo que passava ja de temps, havia avisat al marit mil vegades, mes en Joan que tot ho prenia al parlar de la seva dòna, no podia sofrir que ningú li rebaixés per aquell costat, y era qüestió de deixarho córrer. Al sentir a la noya, el Ros somrigué triomfalment, y no pogué menys de dir a son company:

—Potser ho creuràs, ara!—y l'instigà pera que anés a casa seva a enterarsen pels seus propis ulls.

El pobre marit, de moment, vegé en sa imaginació l'adulteri revelador de la seva deshonra, rihentse descaradament d'ell; y en un instant endevinà qu'era veritat tot allò que may s'haguera vist capaç d'acceptar ni de pensament. Sense dir un mot plantà a son amic Ros, y deixant que sa filla anés per les castanyes, se dirigí a casa seva caminant bojament, atropellantse, com un esperit.

Troba la porta ajustada, pitjà un dels batents ab compte, entrà quietosament y's dirigí al menjador, aguantantse l'halè, tremolant de rabia y de coratge. El quadro repugnant que s'oferí a sos ulls li feu oblidar tot lo que l'envoltava; y devant la crua realitat desaparegué'l feble de sempre pera cedir el lloch a l'home que's veu trahit immerescudament. La ganiveta que s'esqueya sobre la taula, lluhint esblaymadament, semblà que l'inspirés, y engrapantla, d'un bot s'abrahonà sobre'ls adúlter, com una fiera.

—Bandarra, més que bandarrra! Lladre! Cobart! Teniu, vull rabejarmhi ab la vostra sang!—cridava colpejant per tots indrets, enlayrant la ganiveta que zig-zaguejava d'un modo esferehidor.—Defénsala a n'aquesta truja!—

En Tordera pogué guanyar la porta de l'hort y s'escabulli saltant per la paret al pati vehi, en tant que la Vidrerenca, ab una espatlla y el pit dret quasi partits, queya en terra coberta de sang.

Als crits y terratrèmol que s'armà, veyent el vehins que la cosa anava seria y presumint una desgracia, s'aventuraren a entrar y subjectaren a n'en Joan, que ab la ganiveta engrapada, tornant de l'hort, tractava de rematar a la seva dòna.

La Guinarda, que havia sigut de les primeres en acudir, al veure a la seva companya tan malparada, sanglotant y com qui no sabia la cosa, preguntava:

—Reyna Santissima, y què ha passat? ¿Que t'has begut l'enteniment, Joan?

—Preguntaho a n'aquesta què ha passat. Com hi ha Deu qu'he de matarla! No se'n riurà més de mi, t'ho juro! —deya'l marit, forcejant inútilment perque'l deixessin anar els qui el subjectaven.

La Vidrerenca, que a pesar de tot no havia perdut els coneixements, espantada a la idea de quedar sola, sola-y-verna ab les quatre criatures, y comprenent que si son marit era feble, era prou fort pera castigarli un mancament, cosa que may hauria somniat, y veyentse l'home a presidi per culpa seva, sanglotava ab uns udols que feyen eternir.

—Joan, perdonam... Joan no hi tornaré més, creume. Deixeulo a n'ell! Què n'heu de fer si'm pega? ¿No es el meu home?—

En tant, al cap del carrer, la noya gran portant la petita a coll-y-bé, s'afanyava pera arribar a casa seva, ab la falda plena de castanyes que, de tan calentes, semblava que li cremessin les cuixes.

ENRICH BOSCH Y VIOLA

UNIÓ CATALANISTA

CONCELL GENERAL DE REPRESENTANTS

CUMENGK passat tingué lloch en el local de l'«Aplech Catalanista» la reunió en Concell general dels representants de la *Unió Catalanista*.

La sessió comença a les deu i mitja del matí. Llegida la llista dels ex-presidents, agrupacions, associacions y socis individuals y recullides les delegacions, el president

doctor Martí y Julià declara constituït el Concell. Heus aquí la llista de les entitats representades:

Centre Català de Sabadell; Centre Catalanista de Girona y sa Comarca; Lliga Regional de Manresa; Associació Obrera Catalanista de Manresa; Associació Catalanista de la Costa de Llevant, (Canet de Mar; Associació democràtica catalanista «Catalunya y Avants» de Barcelona; Lliga Espiritual de Nostra Senyora de Montserrat, de Barcelona; Associació regionalista «L'Escut Emporità», de La Bisbal; Associació Protectora de la Ensenyança Catalana, de Barcelona; Centre Catalanista, de Figueras; Centre Català de Sant Feliu de Guíxols; Centre catalanista «Gent Nova», de Badalona; Associació Catalanista de Sant Boy del Llobregat; Centre catalanista «La Barretina Torellonesa» de Torelló; Centre Catalanista de Arenys de Mar; Centre «Catalunya», de Sant Martí de Provençals; Centre Popular Catalanista, de Sant Andreu de Palomar; Associació Artístich-Catalanista, del Poble Nou; Associació Catalanista del Poble Sèch; Associació catalanista «Clam», d'Espluga de Francolí; Associació catalanista de Premià de Mar; «Foment Catalanista», de Barcelona; «Aplech Catalanista», de Barcelona; Associació catalanista «Verdaguer», de Granadella; Centre Nacionalista Català, de Tarragona; Centre Català Autonomista de Navarres; «Progrés» de Barcelona; Associació «Bach de Roda», de Roda (Vich); Associació Catalanista de Montblanch; Associació Catalanista d'Agramunt; Agrupació Catalanista de Mollet del Vallès; Agrupació Catalanista de Vilasar de Mar; Agrupació Catalanista del Casino Mercantil, de Barcelona; Agrupació Catalanista de Targa; Agrupació escolar catalanista «Ramón Llull», de Barcelona; Agrupació catalanista «Els Segadors», de Sans; Agrupació Catalanista de Palafrugell; Agrupació Catalanista d'Olot; y periòdichs *La Gironés*, de Girona; *La Costa de Llevant*, de Canet de Mar; *Gent Nova*, de Badalona; JOVENTUT, de Barcelona, etc., etc.

El secretari en Jaume Gubern llegeix l'acta de la sessió anterior, qu'es aprovada.

Se llegeix la llista de les associacions, periòdichs y socis individuals que demanen son ingrés en la *Unió*, y que són: «Lliga Nacionalista Catalana de París», «Sang Nova», de Sans-Hostafranchs, Associació democràtica nacionalista «L'Avenir» de Mataró; *La Talla y Progrés*, periòdichs barcelonins, *Serem!* que ho es tarragoní, y en Joan Terrades (industrial) de Barcelona.

En Martí y Julià recorda que la «Lliga Catalana de París» no fou admesa pel Concell anterior y fa llegir, pera donar compte de les gestions practicades pera esbrinar lo que hi hagués de cert en les acusacions fetes contra d'ella, els següents documents: un ofici de l'«Aplech», cartes canbiades entre l'«Aplech», la Junta Permanent de la *Unió* y la «Lliga de París». Explica haver-se sospès sa admissió fins que s'aclarissin els dubtes, els quals ja aclarits, donaven per resultat que l'«Aplech», entitat que feu les acusacions, retirés sa protesta. Pregunta si hi ha algú que vulgui fer observacions.

En Roig y Pruna demana que's remarki com se desprèn dels documents de la mateixa «Lliga de París», que'ls càrrechs fets per l'«Aplech» eren justos, y que no existint la causa que'ls motivava, retira en nom de l'«Aplech» l'acusació.

En Martí y Julià.—Respecte a les altres admissions ¿hi ha quèlcom a dir?—

Se procedeix a votació secreta y totes s'accepten per unanimitat, menys la de l'«L'Avenir», ab un vot en contra.

Se procedeix a votació dels càrrechs de la Junta que queden vacants per la sortida dels qu'enguany cessen. Queden proclamats: President, Martí y Julià; Secretari, Llorens; y vocals, Via y Vidal.

En sa virtut, la Junta Permanent queda constituïda en la següent forma: D. Martí y Julià, president; A. Puig y Sais, tresorer; Joan Casas, Joan Vergés y Barris, E. Vidal y Riba, Lluís Via, vocals; Joan Llorens, secretari.

President.—¿Quina opinió té'l Concell respecte a la celebració d'una Assamblea general durant el proxí any?

Senyor Sunyol.—Proposo que's deixi a la discreció de la Junta Permanent —

Així ho aproba'l Concell.

El president dona compte de les gestions de la Junta Permanent fins als moments actuals a partir del darrer Concell. Explica'ls llocs de Catalunya ahont s'hi han donat per ella *meetings* y conferencies, qual nombre

proba que no ha pas perdut el temps. Parla del Pi de les Tres Branques i de la subscripció oberta pera sufragar els gastos de la tanca que se li pensa fer, plantent de que les entitats no hagin respost. Recorda lo qu'es el Pi pera'l Catalanisme, y encoratja pera que'ls catalanistes sàpiguen concretar. Explica haverse encarregat el plan de la tanca a nostre company Pujol y Brull, al qui dedica frases d'agrahiment per son servey y falagueres lloances a sa obra d'art, que seguint nostra costum ens abstenim de reproduhir per tractarse d'un company, així com ab carinyosa ironia esmenta son retard en fer la feyna, lo que fem constar ab gust perque això ns recorda més nostra amistat. Diu que la Junta pensa passar l'hivern, època en que no's pot trevallar en la comarca ahont el Pi setje per mor dels fets y gelades, estimular a tots els nacionalistes pera contribuir als gastos de la tanca. Fa avinent que s'ha nomenat guarda del Pi a l'honorat menestral en Narcís Bonet y Xandri.

Dóna compte del cambi de local social de la *Unió*. Parla del disgust que va produhir en el sí de la Junta'l robo del remat de la bandera, explicant les inútils gestions que's feren pera trobar els lladres, y com l'argenter senyor Pomar, del carrer del Bruch, ha reproduhit el remat exacte al primer sense guany propi, per amor a la causa.

Explica que s'han atès totes les demandes de premis fetes pels colegis, y fa constar ab goig que les medalles de la *Unió* tenen en aquells sempre'l caràcter de primers premis. Que s'ha contribuït com sempre als Jochs Florals de Barcelona, y als de les societats adherides; a altres societats se'ls hi ha fet present la impossibilitat de que la *Unió* contribuís a tots. També contribuï a la Festa de la Música Catalana.

Parla de la *Renaixença*, de qual desaparició's plany, com així fou oficiat al Concell Administratiu de la mateixa.

Parla del Congrés de la Llengua Catalana que mossèn Alcover ha organitzat. Explica que aquest se dirigí a totes les entitats catalanes demanantl'hi si l'apoyarien y quin tema volien defensar. La *Unió* s'adherí incondicionalment, y escullí el tema «Defensa de la Llengua Catalana en tots llocs y ocasions» (tema 24 del Congrés) per semblar fet exprés pera la *Unió*. Afegeix que mossèn Alcover respongué que la *Unió* havia fet tart, perque a altra persona ja havia sigut encomanat. La *Unió*, que havia contestat tot seguit, feu tot seguit també gestions pera esbrinar quina era la tal persona. Després de treballs, resultà ésser Don Miguel de los Santos Oliver, qui ab suma atenció manifestà ésserli impossible renunciar al càrrech com se li demanà (1).

Parlà seguidament de l'inventari dels objectes pertanyents a la *Unió*, dels retrats de dos ex-presidents fets per en Ricart Urgell a qui remercià, de si seria convenient pera descobrir els dos retrats fer una festa pública, de la festa del 11 de Setembre y de la Nacional Catalana.

Dedica un recort a n'Emili Vilanova y a en J. Güell y Mercader.

Parla de l'actitut de la Junta durant les eleccions, de sa tolerancia y d'haver reptat a dues entitats per haver oblidat la base 6^a de Tarrassa. Diu que una d'elles obelhí tot seguit, mes que l'altra respongué que s'havia enterat ab disgust de la comunicació de la Junta.

El delegat pel Centre Catalanista de Sant Andreu

demana la paraula. Són dos quarts de dues y se li concedeix pera la tarda, aixecantse la sessió.

Represa a dos quarts de quatre, el delegat de Sant Andreu s'explica y té lloch un debat en el que hi intervenen, a més d'ell, el delegat del Centre «Catalunya», el Dr. Martí, en Pere Manén, president del «Progrés», y en Llorens. El Concell dóna per discutit l'assumpte y accepta les explicacions del delegat de Sant Andreu.

President. — Serveixis el senyor Tresorer llegir sa memoria. —

El Tresorer llegeix una memoria especificant l'estat de comptes de la *Unió* de tal manera, que dóna idea del seu zel y encertat desemenyo de son càrrech.

L'estat de comptes es aprobat per unanimitat.

El delegat per la Propaganda de la Ensenyança Catalana proposa sia tal societat subvencionada colectivament, idea que'l Concell troba hermosa, manifestant que veurà ab satisfacció dongui resultat.

El delegat de l'Aplech fa pública sa intenció de trevallar pera la concentració catalanista, y demana pera la Junta entrant, pera que luyti en aquest sentit, un vot de confiança qu'es aprobat.

El secretari llegeix una proposició firmada per en Frèderich Pujolà, l'Oriol Martí, en Pere Manén y en Joan Vergés, concebuda en aquests termes:

«El Concell General de la *Unió Catalanista* reconeix com a útil pera la humanitat la existencia d'una llengua artificial internacional, vehicul del progrés y de la fraternitat entre'ls pobles, que ha d'impedir que les llengües naturals sien oprimides per les d'Estat que passen per ésser més conegudes y esteses.

Acceptada en principi la idea d'una llengua internacional artificial, la *Unió Catalanista* accepta pera ses relacions internacionals la llengua Esperanto del doctor polach Zamenhof, per ésser la millor fins ara coneguda, sense perjudici d'acceptar en l'avenir qualsevol altra que pogués inventarse més fàcil, més pràctica y més hermosa.»

S'aixeca en Pujolà y Vallés per'apoyarla. Diu qu'entén seria ofendre la cultura dels delegats defensar la proposició, que ja en sí porta la defensa. Se limita a recordar als fills d'altres nacions oprimides que's valen d'ella per'agermanarse. Parla del doctor Zamenhof fill de Polonia, nació esclava; del moviment nacionalista esperantista que té lloch a l'estranger, principalment a Hungria, y de la necessitat d'una llengua neutra per medi de la que puguin els pobles oprimits oferirse llur sang e hisendes per'apoyarse mutuament. Se reserva la paraula pera'l cas de que algú combati la proposició.

Aquesta es acceptada unànimament y ab entusiasme.

L'Oriol Martí demana que s'enviï en nom de la *Unió* un saludo al doctor Zamenhof y a totes les societats esperantistes y nacionalistes esperantistes del món. Afirmar estar a punt de sortir gramàtiques y dictionaris catalans Esperanto. Recorda ab goig que al Congrés Esperantista de Boulogne Sur-Mer, Catalunya hi fou representada, y qu'en el món de l'Esperanto la llengua catalana es reconeguda com a tal y com a tal respectada.

S'aproba l'envió del saludo per unanimitat.

En Trinitat Monegal demana que l'Esperanto sia après prompte pel major nombre possible, especialment pel secretari de la Junta, lo qu'es rebut pel Concell ab un entusiasme que l'honra.

En Pujolà's compromet, fins a tant que l'Esperanto estigui ben divulgat, a posarse a les ordres de la Junta y a donar classes de dit idioma.

El president demana l'honor de que aquestes classes sien donades en nom de la *Unió Catalanista*, a lo que accedeixen en Pujolà y en Manén, president de «Pro-

(1) Ja veurèm com aparellarà'l successor de don Teodoro Baró la defensa del tema ab el fet de dirigir a Barcelona un diari, el *Brusi*, escrit en castellà. Com hi ha món que riurém!

grés», ahont les classes se donaràn, y recomana a tots l'assistència a elles

En Vidal y Valenciano demana un vot de gracies pera en Pujulà, que'l Concell unànimament otorga.

S'aixeca'l delegat de Mollet, senyor Plantada, demanant que hi hagi un rich que cedeixi un local a la Unió.

En Monegal diu que té devant seu l'estat de comptes, y que no's pot demanar l'acció del particular quan la general no respón a cap demanda.

S'oposa a que la Unió visqui d'almoyna, y després d'atinades observacions s'oposa a que's tingui en compte la proposició del senyor Plantada.

Aquest rectifica, ho fa també en Monegal, pren part en el debat el senyor Casals, y al demanar en Monegal que la proposició s'fa concretada, queda reduhida a una simple excitació que'l Concell declara tenir en compte.

Un delegat demana un vot de gracies pels individus de la Junta que cessen en llurs càrrechs, y's concedeix unànimament.

Y no haventhi cap més assumpto per tractar, la sessió s'aixexa, després que'l doctor Martí y Julià remercia al Concell per haverlo reelegit, y promet com fins ara complir ab son dever.

EN NACI

S'estava sempre ajaçat a l'ombra dels llaguts, fitant son esguart distret en les onades que's deixataven en serrells d'escuma.

El sol xardorós escalfava la platja, y's reflexava enlluernador en les joganeres onades.

Prop del Naci, sis o set xavals de pell colrada, sèchs, de marcat costellàm, nedaven com peixos xarbotejant l'aygua fressosament.

Y en Naci se'ls contemplava ab sos ulls blaus mancats d'expressió, ab son deix d'aborrer...

Y quan estava més capficat, la maynada començava a insultarlo, a ferlo fugir a cops de roch.

Y en Naci, després de córrer tot el poble, amarat de suor, s'aturava en sèch a la plaça y començava a riure, a riure fort, a riures de sos crudels perseguidors; y ab sos braços llarchs signant enlayre, prenia un aspecte de sacerdot, y semblava possehit d'una estranya dignitat.

Y després, quan se trobava altra volta sol, a l'ombra d'un llagut o sota'l runós sostre de sa cova, sentia una tristor fonda, unes ganes de plorar que l'ofegaven, y corria altra volta cap al poble, perque'ls xavals el tornessin a apedregar y ell pogués riure una altra mica.

Feya dies qu'en Naci no anava a ajaçarse a l'ombra dels llaguts, ni corria pel poble perseguit pels xavals.

Ningú'n parlava. Semblava com si tothom tingués basarda de parlar d'ell, com si tot el poble n'hagués sigut culpable de si li havia arribat qualque desgracia.

Algún que altre, com pera justificar un pensament que creués per son cervell, s'atrevia a dir:

—Fet y fet, poch havèm perdut bella cosa encara que no'l vegèm més. Era l'home més dropo del poble.—

Un dia la cridoria de la maynada feu saber als grans qu'en Naci havia tornat. Corria com sempre, suat, afadigat, ple de pols, y per ultim reya, ab sos braços estirats y son posat de sacerdot.

Portava'l cap ple de venes y cotó. Dies en-rera, una pedra eixida de les mans d'un baylet li havia malmès la closca, y dos carreters, que'l trobaren ajaçat vora sa cova, el portaren a l'hospital de la vila, ahont fou curat degudament.

Aquel trench al cap fou sa desgracia. Els pares dels baylets els privaren de seguir al Naci y de tirarli rochs. En Naci corria sol pels carrers del poble, sens aquell seguici de vida enjogassada que'l feya gosar.

Y això en Naci ho suportà un dia, y dos dies, y tres dies...

Y no ho suportà més. Al terç dia eixi de sa cova trist, ab sos ulls blaus lluhintli, y començà a córrer pels carrers del poble, sol... ben sol.

Y al ésser al mitj de la plaça, allà hont avans s'aturava pera enlayrar els braços y riure, esclatà a plorar.

Els vehins que l'ohiren esclataren a riure, y en Naci, nirviós, adelarat, eixi del poble corrent...

Y no hi entrà més. Als pochs dies els mariners el trobaren mort a l'ombra d'un llagut.

JOAQUÍM PLA

DE L'ENTUSIASME

Es aclamacions sorolloses són propries de neuròtics. L'entusiasme veritat, pera produhirse, necessita objecte que'n sia digne. Com aquell té sa

estada en l'home, aquest, pera sentirlo, deu fer coneixença cabal ab l'objecte; per tant no pot haverhi entusiasme sense consciencia, y no obstant, no veyem sovint manifestacions molt sorolloses e inconscients, qual mòvil atribueix tothom a l'entusiasme?

Observèu aquell home que, dret darrera una taula, gesticula desordenadament, cridant ab veu enrogallada. Veurèu que ha perdut la tònica, que ha fugit de son centre, que ha perdut l'equilibri; y no obstant, també veurèu com tothom convé en afirmar que l'estat d'aquell home es l'estat d'entusiasme.

Si observèu l'acció d'aquest entusiasme sobre la massa aplegada en el local, trobareu lo meteix.

Mireuvos aquell bon home, inofensiu, ab la insuficiencia d'un cervell buyt, mes ab prou nirvis pera redreçar-se sota una acció pessigolladora, y ab prou feblesa per deixar-se entrenar per ella. Contempleu-lo enfabat, magnetisat, guaytant fit a n'aquell altre home que, dret darrera la taula, gesticula desordenadament ab veu enrogallada. Observeu-lo: tot ell s'amara d'aquella vèrbola abundosa, que com impetuosa onada va a estrellàrseli a les orelles sense que ni un rajoli travessi la espessa crosta que tapa son buyt cervell. Reparèu, no obstant, com s'animen ses faccions a mida que va acentuant-se'l desordre d'aquell qui gesticula. Els cops de puny al pit y a la taula sovintegen cada vegada més, l'aspresa de la veu fa oblidar tota noció de timbre y esdevé udoladiga, mes la tensió va creixent, creixent insoportà-

ble, y al arribar al cim, com la metxa encesa al tocar l'explosiu el fa esclatar ab formidable expansió, així la multitud, sentintse intensament excitada per la morbosa influencia, explota sorollosament, desbordantse en un immens atac de nirvis, ab terribles convulsions que's tradueixen en frenètics picaements de mans y en crits esbojarrats.

Mireu-lo ara aquell home de cervell buyt que ni un rajoli ha begut d'aquella vèrbola abundosa. Mireu-lo aixecarse dret, aplaudir furiós, ab cara aganyotada per l'esforç y afegint mitj escanyat sa ronca veu al soroll formidable que trontolla les parets. Ell, el bon home, l'inofensiu ab la insuficiencia del cervell buyt... ell es el més entusiasta, el més decidit, el més convençut: no cal sinó mirar sos gestos d'endimoniament.

Donchs ¿què té aquella vèrbola abundosa, que així contràu els membres de les multituts? ¿A què obeheix sinó a l'entusiasme?

La sonoritat de les coses buydes es lo que produeix l'efecte màgic, passatger com jòch de mans, foch follet que s'apaga ben-tost acaben d'allunyar-se les darreres ondulacions de la fogosa paraula. Aquesta, pobra, buyda, necessita ésser inflada pera tenir aparença de quelcòm, y a l'efecte reclama les inflexions impossibles de la veu y els gestos amples del teatre, y així la veurèu rodolar per sobre les multituts com una bombolla de sabó que s'infla... s'infla... rodona, hermosa, acolorintse sovint y amanyagant les testes enfabades, fins que, reventantse tot d'una, se fon el seu encant deixant tan sols la inquietut, la irritació de les caricies malsanes.

Això no vol dir que aqueixes manifestacions histèriques sien exclusivament el resultat d'una oratoria buyda, no. Aquesta ajuda y agrava la malaltia, mes no n'es la causa directa, donchs el mal pot també observar-se, si bé no en tan alt grau, enfront de la paraula serena, meditada, forta, entusiasta en el verdader sentit de la paraula. En aquest cas la causa del mal no es subjectiva, sinó purament objectiva, radicant exclusivament en la manca de cultura, en la inconsciencia que domina a les masses, fentles de pasta a propòsit pera que d'elles s'ensenyoregi la terrible sugestió.

A no ésser així, ¿creyèu que altre no fóra'l destí de nostra nació? ¿No veyem a cada punt

manifestacions dites d'entusiasme que, a ésser veritat, a correspondre'l soroll de les meteixes ab els resultats qu'eren d'esperar, haurien capgirat aquest ordre de coses, o millor dit, desordre, en que'ns estèm debatent?

L'entusiasme no té res de l'esbojarrament, ni de les convulsions neuròtiques ab que sovint se'l confón. Aquestes, si bé es veritat que suposen moviment, tenen per característica'l desordre, y jamay pot anar aparellat l'entusiasme ab el desordre.

La naturalesa, pròdiga en tot, ens ofereix a cada moment ample camp pera probar el tremp de nostres sentiments, y sovint en nosaltres fa resorgir el de l'entusiasme.

Vegeuho còm. Poséu un home capaç de sentir ab tota la intensitat possible l'encant d'una posta de sol. Enfront d'aquest espectacle, enloch de desferse en inútils exclamacions y entregarse a les ridicules convulsions del picament de mans, el veurèu serè, com-mogut, avassallat si volèu, però l'ordre més cabal veurèu que regeix el seu ésser. L'entusiasme fa la seva obra, s'aixeca'l seu cor, y al xuclar la bellesa de l'espectacle, s'infondeix nova vida, noves forces que l'ajuden a enlayrarse fins a ferla seva aquella maravel·la; y allavors se sent fort. Heusaquí lo que produeix l'entusiasme: fortalesa. En tant que l'esbojarrament y les convulsions neuròtiques ab que sovint se'l confón, sols produeixen cansanci, abatiment, feblesa.

L'entusiasme no es un espasme momentani, no es tampoch desequilibri. Entusiasme vol dir fe. Es el foch que anima l'esperit pera la realisació de les grans obres, y tant esdevenen aquestes perfectes en quant el caliu d'aquell es més viu.

L'entusiasme es una exaltació; jamay una excitació. L'entusiasme suposa una concentració d'innombrables energies, que jamay poden ésser acumulades en un moment.

En fi, l'entusiasme, com facultat anímica, trevallà per dintre, reflectanse a l'exterior sols per la empena de l'obra produhida, pel llenguatge vibrant, rodó, harmònic y sencer ab que'ns parla, y sols així es com enlayra'ls cors disposats a sentirne la influència; sols així es còm enruna'ls obstacles y aixeca els pobles.

Oh, no! no'n dubtèu del poder miraculós de l'entusiasme! — MARTÍ ALEGRE.

TEATRES

EL MALALT IMAGINARI.—LA MATINADA.

Com obra d'entreteniment, no hi ha dubte que *El malalt imaginari* d'en Molière, que'ns donaren l'altra nit al Principal, ho es força. Pera entretenir y distreure al gran rey Lluís XIV que tornava victoriós de guerrar, la escrigué l'autor sense sospitar que anys a venir encara distreuria. Y es que'l seu teatre està dotat d'un esperit tan humà y un coneixement tan perfecte de les flaqueses y febleses dels homes, que a pesar del convencionalisme y puerilitat de construcció que'l caracterisen—com caracterisen tot el teatre d'aquell temps—no podèm menys de veurehi aquelles petites veritats, dites ab garbo sens igual, que són encara les d'avuy com foren les del seu temps. Bromejant, l'autor fa sátira fina de tipos, costums y fins institucions qu'essencialment encara avuy perduren, y aqueixa sátira, y el gran instint d'autor dramàtic que possehia Molière, es lo que'ns captiva y ens entreté.

Més hauria valgut que haguessin posat alguna altra obra més transcendent d'en Molière, y més dramàtica, com el *Tartuffe* o el *Misàntrop*, per exemple. La moral no ho deu haver permès. Conformemnos. Jo sempre estich disposat a conformarme mentres me donguin quelcòm serio. Així, aplaudeixo llealment *El malalt imaginari* que'ns han donat en Gual y en Graner, no sols per l'obra en si, sinó per la manera de presentarla. Una magnífica decoració d'interior, un moblement escullit, propi y complert, y uns trajes de l'època rics y de bon gust exceptuantne un que ja diré, ens donen la ilusió de que realment contemplèm un gran quadre d'aquells temps llunyans. Així s'ha de fer. El medi ambient tan fidelment reproduhit ens ajuda a comprendre y apreciar tots els detalls de costums y ridículeses que l'autor reflecta, semblantnos moltes coses menys inverosímils.

La traducció, més literal que literaria. Si bé pot dirse qu'es respectuosa, puig me va semblar que no hi faltava res—fóra dels ballets dels finals de cada acte—de lo que l'autor va escriure, en cambi vaig sentir cada galicisme y cada construcció viciosa que feya fredat.

La execució, molt desigual. La Baró en el paper de Toneta y en Puiggari en el de Argan estigueren molt bé, adornant els respectius papers ab detalls de bon gust. Discretament digueren la seva part en Giménez, en Galcerán y algùn altre. En cambi ho feren desastrosament la senyoreta Bozzo y el senyor Capdevila. Quina monotonia la d'aquest, y quin mal gust el d'aquella!

En quant a la senyoreta Ferrer, jo no sé pas lo que li passa. Encara no surt, ab un

vestit cursi que fa pensar en una noya de fòra, y mal engiponat, ja'ns venen ganes de badallar. ¿Què fa tan parada? Sembla qu'estigui a Babia y no fent comedia! En fi, es necessari que s'espavili la senyoreta Ferrer y que's vesteixi millor. Això de que la seva criada, la Toneta, faci més goig qu'ella !...

Divendres ens donaren *La matinada*. Quadro d'en Graner, lletra d'en Gual, música d'en Pedrell, decorat d'en Junyent. Total, cinch o sis minuts d'espectacle.

Quadro d'en Graner: Quinze o vint persones entre homes, dones y nens que passen aturantse, lent genuflexions, deixant anar flors y herbes per terra y fent gestos estranys; cinch bèns autèntichs que també passen sense fer res ni dir res ni tan sols *bèèè...* y la llum del sol que comença a sortir... per ponent, vull dir pel costat de les *bateries* de la avant-escena. Y res més. S'hi deu haver trencat el cap en Graner.

Lletra d'en Gual: ¿Es bona? ¿Es dolenta? Ningú'n sab res. La cantaven a dins, molt endins, y no'ns enterarem d'una sola paraula. No valia la pena de sortir a rebre'ls aplaudiments de la claque, perque la claque va ésser l'única que va aplaudir. Jo crech, no obstant, que deu ésser bona, essent d'en Gual. Però no n'hi ha prou ab creureho. Al menys ens l'haguessin venuda per deu cèntims, com venen les d'en Carner. Gual, te farà la pols en Carner!

Música d'en Pedrell: Passo. No hi entench res. Els filarmònichs no obstant, vaig veure que no deyen res, ni aplaudien. Mala senyall!

Decoració d'en Junyent: Molt bonica. Arbres qu'eren arbres, roques qu'eren roques, cel qu'era cel y aygua qu'era aygua; tot junt combinat ab força fantasia. Magnífica decoració, si servis per alguna cosa.

En resúm: una decoració més que fa honor als nostres escenògrafs y un altre espectacle ensopit que acredita a n'en Graner d'home inofensiu. A propòsit. ¿Vol una idea, senyor Graner? Li dono de franch. ¿Per qué no fa un quadro que's tituli *Els set dormilegues*? ¿Sab? Vull dir allò que'ls castellans ne diuen *Los siete durmientes*. Fins hi podria sortir vostè.

Y perdoni, que la meua intenció no es pas ofendrel. Espavilarlo voldria jo, per'aplaudirlo molt. Encara que no s'ho cregui: ne tinch unes ganes...!

EMILI TINTORER

NOTES BIBLIOGRAFÍQUES

JOCHS FLORALS DE MALLORCA celebrats ab motiu de les fires y festes de l'any 1904.—Palma, 1905.

Calcat, en quant a la disposició de sos materials, sobre'ls volums dels Jochs Florals de Barcelona, conté en primer lloch el volum que tenim a la vista la convocatoria y cartell, la llista de les composicions rebudes y l'acta de la festa.

Entre'ls documents literaris que figuren immediatament a continuació, es primer el *Discurs del president del Jurat* mossèn Miquel Costa y Llobera, pàgina literaria de primer ordre en la que hi resplendeix el més comunicatiu entusiasme per la renaixença de la nostra llengua incomparable, quals bellesa no pot sospitar tan sols el qui la desconeix, y que adquireix cayents de gran senyora quan se la tracta de la manera que saben ferho mossèn Costa y alguns de sos companys de la escola mallorquina, els quals han contribuït a la restauració de l'idioma aportant-hi les delicadeses de dicció y els matisos suaus que semblen provenir del temperament afable y reposat dels catalans de les illes, distints en això de nosaltres els catalans del continent, ferrenys y abruptes per naturalesa, y poch disposats a les transaccions de contacte ab les races dissemblantes. Així nosaltres hem pogut deturar la onada invasora de la llengua y les costums de Castella, que amenaçaven igualarho tot, y ab nosaltres hem salvat a Mallorca, car ella sola no hauria pogut resistir-la embestida. Mes ara que les forces de l'invasor decauen a l'ensempe que augmenten les que apliquem a refer els caràcters de la nostra nacionalitat, es quan de Mallorca la germana'ns cal emprar les faysons polides y suaus, les maneres afables, la distinció y elegància que conserva encara del patrimoni helènic que un jorn li pervingué.

Segueix al discurs del president la *Memo-ria del secretari* Enrich Alzamora, correcta de forma, emperò excessivament benèvola, en general, al judicar les composicions premiades, com tindrem ocasió de veure segons el nostre particular criteri.

Fruhint de la Natura, composició d'en Jaume Bofill y Matas, premiada ab la *Flor natural*, no es més que un arreplech de fragments deslligats, escrits en diverses ocasions y sobre'ls temes més diversos y als quals tracta en va de donar unitat una invocació posada al començament. Hi ha, es cert, coses ben dites, y fins algun sonet que hi figura encastat lluhiria millor considerat isoladament; emperò tot plegat forma una massa informe, sense gradació, sense unitat; la emoció que haurien pogut produir els meteixos materials en altres circumstàncies s'es perdu-

da al volerne fer un tot mitjançant un arreglo d'última hora, que judiquem desencertat.

No tenim tampoch en gayre valua les composicions *Primaveral* y *La lluna no es morta*, guanyadores dels accèssits. Són molt discretes, si's vol, emperò insignificants els assumptes que les inspiren, y ni pitjors ni millors que moltes composicions poètiques que llegim en periòdichs y revistes.

Les fruytes savoroses, d'en Joseph Carner, premiades ab la *Englantina*, són, sense cap mena de dubte, les millors composicions que conté'l llibre, y per lo tant ben dignes de la distinció que se les hi otorgà. Són cinch aquestes composicions, lligades entre si per la semblança dels temes y per la expressió que l'autor les hi ha sabut comunicar. La imitació dels idilis grechs poques coses haurà produhides en català tan exquisides com aquests cinch poemets, inclosos quiscun en una vintena de versos. Y es precisament de tot lo que coneixem d'en Carner lo que manifesta un estil més natural y planer, exempte de les exageracions ponderatives a que ns té tan acostumats.

La poesia distingida ab el *Primer accèssit* es titulada *Del Pla*, y obra de Na Maria A. Salvà y Ripoll; una composició remarcable per la senzillesa y veritat ab que descriu el paisatge estival a que's contràu tota ella.

Vuyt sonets d'en Joseph Maria Jous y Maroto, reunits ab el títol de *Instantanies*, descriuen, no sens empena poètica, diversos llocs de les illes Balears ben coneguts de tots els excursionistes. Obtingueren el *Segon accèssit a la Englantina*.

Obtingué'l premi de la *Viola d'or* un aplech titulat *Els Profetes*, compost de setze sonets precedits quiscun del nom d'un profeta. Són setze composicions d'una monotonía desesperant, sense que una idea capdal n'aixequi cap d'ells y el faci inconfondible ab els altres. Si de tots ells se'n tregués el nom que'ls encapça y se'n suprimís igualment el títol genèrich que'ls lliga, n'hi hauria alguns que foren del tot incomprensibles considerats isoladament, apart de qu'entre'ls setze profetes hi ha poques diferencies essencials y no hi ha apenes cosa que's digui de l'un que no fos igualment aplicable als demés.

Més sincera y per lo tant millor ens ha semblat la composició *Blanch*, de Na Maria Josepha Penya, guanyadora de l'*accèssit*. Hi ha molt més sentiment religiós y infinitament més veritat, de manera que si aquesta poesia hagués ocupat el lloch de la precedent, no ns hauria pas semblat cap despropòsit.

Tres quadrets en prosa d'en Joan Rosselló apareixen guanyadors de tres premis extraordinaris. Són altres tants capítuls de la que després fou novel·la d'*En Rupit*, publicada per «L'Avenç» y de la qual ja parlarem ab l'encomi que mereix.

Y clou el volum el *Discurs de gracies* d'en Bartomeu Amengual, molt ben pensat y correctament escrit.

R. MIQUEL Y PLANAS

ASSOCIACIÓ MUSICAL DE BARCELONA

L'increment que va adquirint la música a nostra ciutat se tradueix, a més de la vinguda dels artistes forasters, per un major espadiment de les societats musicals barcelonines. L'«Orfeo Català» y l'«Associació Wagneriana» trevallen de valent, encaminants llurs treballs als fins respectius que les feren nàixer, y l'«Associació Musical», institució benemèrita, que començà una modesta tasca y anà enlayrantse poch a poch fins a esdevenir una seriosa manifestació de cultura, va donant ja fruyts ben assahonats y sucosos.

Els anteriors concerts públichs del teatre de Novetats han encoratjat l'«Associació Musical», infonentli esperit y halè per'atrevirse a noves empreses.

A la vista tenim una comunicació de la «Associació» esmentada, qu'es un programa dels treballs artistichs que pensa dur a terme. A més dels concerts de que parlarem en aquest número y en el proper (en els quals pendrà part en Pau Casals, el gran violoncelista), l'«Associació Musical» prepara pera la Quaresma cinch grans concerts simfònichs, executantse dues obres coral-orquestrals respectivament de Beethoven y de Schumann; termenarà més tart el cicle Schubert; donant finalment un cicle Mozart compost de varies sessions de música *di camera*, que acabarà ab un gran festival en honor a Mozart, simultani ab el 150e aniversari de la seva mort.

Els projectes són magnífichs. Desitgem a l'«Associació Musical» èxit complet en tots ells.

L'«Associació Musical de Barcelona» donà'l primer concert la nit del 28 del passat octubre, prenenthi part el gran violoncelista Pau Casals, el pianista Benvingut Socias y una orquestra dirigida pel mestre Lamote de Grignon.

Començà'l concert la esmentada orquestra executant la *Simfonia en do major* de Haydn, quals quatre temps (*adagio-vivace*, *adagio con variazione*, *minuetto-alegretto*, y *finale-presto assai*) foren ben rebuts del públich, com també'l cèlebre minuet de *Ifigenia a Aulida*, que fou repetit en mitj de grans aplaudiments.

En Pau Casals executà (violoncel y orquestra) un *Concert* de Haynd y els *Cants*

Ebreus de Max Bruck; una *Sonata* de Cacciatelli (violoncel y piano), executant fora de programa, a causa de les ovacions del públic, una romança de Schumann y alguns fragments de Bach.

En Casals es el colós de sempre. El seu violoncel desperta emocions inefables. Produeix sonoritats dolcíssimes, apassionades; veus plenes y vibrants; melodies d'exquisitat incomparable. La execució d'en Casals es clara, diáfana y serena. Sa dicció té una poesia qu'enamora. En fi, en Casals es el Casals de sempre.

En totes les peces executades ostentà'l gran Casals ses eminents qualitat de poeta y de virtuoso; l'equilibri perfect de totes ses facultats artístiques. Esmentarèm tan sols els *Cants Ebreus* de Max Bruck (primera audició a Barcelona), obra d'una grandesa y severitat incomparables, qual melodia dominant (violoncel) es un cant ample y majestuós, qu'en Casals digué maravellosament causantnos una emoció fondíssima.

Fins al proper concert.

GERONI ZANNÉ

CONGRÉS ESPERANTISTA DE BOULOGNE-SUR-MER

Dijous, 10 d'agost

Com deya en l'última resenya, el Congrés acabà'l dia anterior, això es, el dimecres, quedant consagrats els restants dies a la excursió a Anglaterra, fet que tancà dignament aquesta memorable festa.

Sortirem de Boulogne al mitj dia, ab el grandíós vapor de turbines *Ourward*, uns cinchcents companys, despedintnos els qui, per ocupacions y premura de temps, tenien de tornar a llurs llars. El viatge fou agradableíssim, tenint una travesia maravellosa. Ab la bandera esperantista al cim de l'arbre mestre entrarem a Folkestone a la una y mitja, essent rebuts per la Municipalitat y la Cambra de Comerç anglesa, així com per innombrables *semideanos* (companys).

Les autoritats donaren un banquet al doctor Zamenhof, haventse pronunciat varis brindis, tots en Esperanto menys el de l'alcalde Mr. Alderman J. Bauks, qui s'excusà en sos anys y ses moltes ocupacions.

De les tres fins a les quatre y mitja tingué lloch un concert donat per una banda escocesa en al passeig, y varis altres entreteniments. Acabades aquestes festes ens passejarem per la ciutat y visitarem lo més important, acompanyats sempre pels esperantistes del grupo de Folkestone y Londres, y a les sis prenguerem el tren que'ns portà a Douvres, ahont h'arribarem a les sis y quart, poch més o menys.

La nostra arribada fou encara motiu d'entusiasme entre'ls habitants de Douvres y les seves autoritats, puig a l'igual que a Folkestone ens reberen el batlle y el president de la Cambra de Comerç, acompanyats dels socis del grupo de la ciutat anglesa.

Ens dirigirem tots, després d'haver sopat, a cà la vila, ahont tingué lloch la recepció oficial del batlle y Cambra de Comerç, donantnos la *vino honora* (el vi d'honor), que consisti en pastes e innombrables botelles de Champagne. No'n volguem més de brindis ni de benvingudes! Quàn satisfet ha d'estar el nostre mestre doctor Zamenhof, després de les dificultats y burles que ha tingut d'aguantar durant tants anys!

Alguns dels expedicionaris sortiren a la nit cap a Boulogne, els altres ens quedarem pera les festes del ensendemà, que foren varies y que no detallu per no allargar massa aquest escrit; sols diré que tinguerm ball d'escocesos organitzat en nostre honor, illuminacions, visita del grandíós *paquebot Deutschland* de la linia d'Hamburg a Nova York. Quin vaporet! Cent y pico de metres de llarch per vint o poch més d'ample. Quin aspecte més majestuós, ab ses quatre xemeneies llençant el fum a torrents!

Abandonarem Douvres el divendres, 11, a la una, arribant a Calais a les dues menys cinch minuts; es a dir, una travesia de cinquanta cinch minuts, y pujarem a l'*Invicta*, vapor germà de l'*Osborne*, es a dir, de turbines, últim avenç de la navegació pera passatge.

No explicaré el despido dels anglesos ni la rebuda dels francesos; ma ploma es massa pesada pera resenyar semblants fets. Cal haverho vist pera feren càrrech.

A Calais visitarem el port y sa grandiosa sala de màquines hidràuliques, la Cambra de Comerç ahont les senyoretes foren obsequiades ab magnífics rams de flors, el teatre, devant del qual se feu un grupo fotogràfic dels esperantistes, varis fàbriques, y a la nit el Casino, ahont havien preparat un concert pera nosaltres, com a agraïment. En una de les parts se cantà en Esperanto y's recitaren poesies y monòlegs que cridaren l'atenció dels estrangers y turistes qu'estiuegen en dita població.

A les dotze y mitja sortirem de Calais ab el carril, als crits de *Vivu Esperanto! Vivu Zamenhof!*, arribant a Boulogne una hora després, acompanyant al nostre mestre fins a casa'l senyor Michaux, ahont s'allotjava.

Com que per molts eren ja terminades les festes y perdiem al nostre estimat mestre, llarga fou la despedida, pronunciantse encara varis discursos y fentse vots pel triomf de la causa esperantista.

Tenint d'abandonar Boulogne'l dissabte al mati, puig mes obligacions me cridaven aquí, y no volent marxar sense l'última apretada

de mà a l'inventor de ma estimada llengua, a n'ell me dirigi despedint-me fins al Congrés de l'any vinent, desitjant-li tota mena de felicitats en compensació de sos afanyos y dies de tristor, que molts n'ha tingut.

La resposta ¿quina fou? Ah! Quin greu me sab que pòchs d'entre nosaltres coneuguin l'Esperanto pera reproduhirla textualment! Estich segur que si l'haguessiu sentit vós consagrarieu a l'estudi d'aquesta hermosa y útil llengua, ab fe y amor! Me digué:—Heu vingut de lluny y sol, d'una terra de cultura e inteligencia ahont me consta que hi ha molta llevar escampada, molt *Espero* dels catalans, puig no dubto que comprendrà quan útil els hi pot ésser el coneixement de l'Esperanto. ¿Què puch dirvos, si no es que fóra un gran plaer per mi veurela representada en el vinent Congrés pel número que crech li correspon, això es, per centenars de sos fills?...—

Avans de separarnos me recordà haver rebut el telegrama que ab ocasió de la primera reunió d'esperantistes celebrada aquí l'abril passat se li envià en nom de la *Federació Esperantista Catalana*, telegrama que agraïhi molt, per demostrarli que aquí també's treballava pel coneixement de l'Esperanto.

Ab el crit de *Vivu Zamenho!* termenà la nostra entrevista, y ja allunyats, ab el cor ple de tristesa, de tristesa, si ¿per què no dir-ho? senti una veu fonda exclamant: *Ghis* (1) *la revido, kara samideano, antaŭen, kaj chiam* (1) *antaŭen!* (Fins a més veure, estimat company d'idees, endevant y sempre endevant!) Jo respongui: *Jes, ni ankaŭ laboros tage, kaj certe ni iros antaŭen.* (Si, nosaltres també treballarem cada dia, y de segur que anirem endevant).

Lectors qu'heu tingut la bondat de seguir aquestes pesades y mal traçades ratlles, cregueume: estudièu l'Esperanto y no vos en arrepenitireu, molt al contrari, vos sabrà greu no haverho fet avans, puig veurèu el camp immens de relacions que os obre.

ALFONS SABADELL

NOVES

Al «Centre Autonomista de Dependents del Comerç y de la Industria» s'hi celebrà dissabte l'acte inaugural del present curs de la secció d'ensenyança, presidint el doctor Martí y Julià, president de la *Unió Catalanista*.

Després de llegir el secretari la memoria reglamentaria, y d'exposar el president del Centre l'estat florent d'aquest, usaren de la paraula ls senyors Pasqual, de l'Ateneu Obrer de Sabadell, doctor Fuster, representant

del «Patronat pera la lluyta contra la tuberculosi», Beremón per «Catalunya Federal», y Rusiñol, per la «Lliga Regionalista», de que es president. Tots foren aplaudidíssims pels enlayrats conceptes qu'exposaren respecte a nostre modo d'ésser y a nostres aspiracions autonomistes enfront de la passivitat d'altres pobles d'Espanya y del despotisme dels centralistes ineptes; y ho fou especialment el senyor Rusiñol, quan en nom de la «Lliga Regionalista» donà al doctor Martí y Julià una coral estreta de mà, significant el respecte y l'agrahiment que tots els bons catalans deuen a la *Unió Catalanista*, heralt del nostre nacionalisme y creació de les nostres aspiracions.

Finalment el doctor Martí y Julià, incansable com sempre en sa tasca de difondre verdaderes idees de llibertat escampant cultura, digué en son resum que aquella sols se conquista ab el propi perfeccionament, y que fentho així tots els catalans anirèm veient com són una meteixa cosa ls conceptes de nacionalisme y de llibertat, y no temerèm als enemics de dintre ni de fóra que tingui el Catalanisme.

Aquestes paraules promogueren una gran ovació, acabantse l'acte ab forts visques a la *Unió*, a la «Lliga» y a Catalunya.

Per causes agenes a nostra voluntat deixem de publicar aquesta setmana'l folletí corresponent de *Les Tenebroses*, d'en Nogueras Oller, y en cambi donem doble folletí de les *Histories d'altre temps*, d'autors clàssichs catalans. La setmana entrant procurarem publicar, en comptes del plech d'aquestes, els plechs numeros 25 y 26 de *Les Tenebroses*.

Pròximament donarem a conèixer a nostres lectors les reformes que pera'l proxí volum de JOVENTUT, corresponent a 1906, estem preparant, consistents en una combinació en qual virtut la qualitat de les obres y el repartiment dels volums de nostra Biblioteca respondrà més que may sens dubte a la importancia que aquesta ha anat adquirint dintre'l modern moviment literari català.

Enguany, com en els anys anteriors per la diada de Tots Sants, varis catalanistes han portat corones a les tombes dels preclars patris Bartomeu Robert y mossèn Jacinto Verdager.

A l'Ateneu de Madrid s'hi donaràn conferencies sobre historia, literatura y dret civil de Catalunya, organitzades per en Cambó, en Sanz Escartin y en Moret.

Sembla que se'n encarregaràn conegudes personalitats del regionalisme.

(1) Per no tenir lletres accentuades s'hi posa la *h*.

Y sembla (això ns ho sembla a nosaltres), que'ls intel·lectuals de la *villa y corte's* quedaran badant.

Qu'es lo que saben fer millor.

Lo que convindria es que no badessin nosaltres, anch que'ns aplaudissin.

Que no ho faràn, si els conferenciants s'expliquen. Altrament fora senyal de que no donem bé la lliçó.

Val més que'ns xiulin, perque... ja ho va dir un dels seus:

Si el necio aplaude, *peor*.

Exposades a Cà'n Parés hi ha aquesta setmana una serie d'obres d'en Alexandre de Riquer que posen de manifest la diversitat d'aplicacions que sab donar a son talent d'artista.

En totes ses obres hi es visible aquella característica d'en Riquer, la elegancia, que fa que puguin dispensàrseli les faltes de dibuix en que algunes vegades incorre, sobre tot al reproduhir la forma humana. Cal veureles aquelles composicions exquisides: *Bibiana en el bosch encantat*; *Els daus*; *Ofelia*; *La Vida*; *En el pais de Leda*; en algunes de les quals se compenetren admirablement les entonacions suaus ab les delicadeses de forma.

Hi ha també en aquesta exposició algunes pintures de paisatges sumament interessants, assolint en *Ayguia mansa* y en *Els monstres* les proporcions de quadro de museu.

Per fi, hi ha una colla de treballs petits, com són: ilustracions de llibre, ayguaforats, projectes de joyes, ex-libris y estudis, en els quals es hont potser hi llui millor el bon gust del dibuixant, més adaptable a n'aquestes petites subtilitats que a les grosses concepcions monumentals del meteix autor que s'exhibeixen en la exposició y que no'ns han semblat pas de bon troç tan ben encertades.

Hermosa fou la festa que'l diumenge a la tarda's celebrà en el «Foment Autonomista Català», cantant els noys de la Escola Catalana Mossèn Cinto diferents cançons de la terra, entre elles *La mort del rossinyol*, de C. Karr, *La mà*, *La campaneta*, *Els fadrins de Sant Boy*, etc., que foren celebradíssimes, fentse després la tradicional castanyada, y la rifa dels panellets pel Concell d'Instrucció, a benefici de la Escola. Seguidament s'estrenà *La nostra sardana* d'en Cruells, professor de la Escola, molt ben cantada pels nens y ayrosament puntejada pels concorrents, que per lo nombrosos apenes cabien en el local. La festa, donchs, resultà ben típica y vistosa.

El «Cardenal Cisneros» s'ho havia pres en serio això de que li diguessin barco de gue-

rra, y ell que si, ¿quina t'en fa? Se sent espanyol, es a dir, valent, y s'allunya tres milles de la costa com qualsevol barca de vela... y's pert com les criatures que may han sortit de casa. Això tenen les valenties y les rareses. Vès, podem ferlo cridar pel nunci, ara.

Jo no sé quan se'n convenceràn els governs de que'ls nostres barcos de guerra, en tant vagin pel mar, han de rebre o s'han de perdre. ¿Còm se li pot demanar brújula a qui encara no té ni esma? ¿Y còm se poden pescar en aquell pelach si s'enfonsen? ¿Y còm hi podrèm jugar a fragates al safreig de casa, si ab tot el mal cor del món volèm que facin de barcos de debò'ls nostres barcos de fira?

Sòrt que a les altes esferes s'hi han fixat, y s'han volgut enterar del còm y el què de la perduda del barco, y de lo que convé pera que no se'n perdin d'altres.

Y sòrt que podem despatxar les dides, que'ls nens ja s'entretenen.

L'altra nit tingué lloch a l'«Aplech Catalanista» la inauguració del curs de Historia de Catalunya, pronunciant el senyor Roig y Pruna un bell parlament pera fer veure lo necessari que'ns es coneixement als catalans, no ensenyàntnosla oficialment com no'ns la ensenyen y donantnos en cambi nocions d'altres histories que són més aviat llegendes, quan no mentides. Enalti la memoria dels Bofarull y altres historiayres precursors dels actuals, y estudià la personalitat de l'Aulestia, qual obra serà la escullida per l'«Aplech» pera'l dit curs d'història.

Seguidament se començà la lectura de l'obra de l'Aulestia.

Ja hem passat la primera etapa del govern d'en Montero Rios. Ja hi ha hagut crisis, ja han sigut cridats en Moret y en Canalejas pera formar part del nou gabinet, y ja s'ha vist còm s'hi han negat. Ells no volen ésser ministres; ells volen ésser qües de govern. Pobre partit lliberal!

Reorganisant el gabinet ab elements poch pertorbadors, en Weyler, qu'era ministre de la Guerra, ho serà de Marina a més a més. L'home passa per tot per no moures del *candelero*.

Y l'Echegaray continua impertèrrit en son lloch, mantenint el presupost de gastos fixat y sense deixar gravarlo poch ni molt. De manera qu'ell es l'amo, y encara que no sigués per les economies se'ns fa simpàtic per això: perque manant ell y essent tan famós home de teatre, es probable que la comedia duri. Y prenéntnosho com a comedia encara podem riure tots... menos en Montero que fa'l paper trist: el paper de victima.

El públic nombrós que assistí dilluns a la funció donada en el teatre Principal en honor dels hostes francesos, al acabar-se l'admirable concert de l'Orfeó Català demanà que's cantessin *Els Segadors*, cosa molt natural, y també, *naturalment*, l'Orfeó Català s'hi negà com altres vegades.

Ja sab tothom que a nosaltres no'ns plau que s'abusi de *Els Segadors* cantantlos sempre, vinga o no a tom; però lo qu'es ara hem de dir que si la funció del dilluns no donava ocasió pera cantarlos a nostra catalaníssima institució choral, ni may!

L'Orfeó no's portà com devia, y ho sentim tant més, en quant entre'l públic hi havia molts catalans, molts catalanistes de cor, que podien suposar que'l catalanisme dels senyors de l'Orfeó no sembla sinó un medi d'omplir la guardiola, ja que, en son etern estira y afliuxa, tant saben d'arronçar-se quan s'hi pot perdre. Protestem del procedir de l'Orfeó, y ho fem ab dolor però ab fermesa. Si l'Orfeó ha de semblar una empresa mercantil, tingui compte que la bandera catalana no serveixi de bandereta seguint el camí que li senyalen certs elements directors; si no, encara veurèm l'Orfeó fent la competència als chors mal anomenats d'en Clavé, fent *bolos* més o menys artistichs ab reciàm oficial.

Publicacions rebudes:

Boletín Bibliográfico de la Librería antigua y moderna de Castells y C.^a (Ronda Universitat, 13). Quadern número 2 del catàleg de les obres, corresponent al mes de setembre.

Fidel Giró impressor. — Carrer de Valencia, 233.

JOVENTUT

SETMANARI CATALANISTA

Els treballs se publiquen baix la exclusiva responsabilitat de sos autors.

No s'admeten els que no sien inèdits.

No's tornen els originals.

Se donarà compte de les obres rebudes en aquesta redacció, y de les que ho mereixin se'n farà crítica.

Preus de subscripció:

CATALUNYA:	Un any.	8	Pessetes.
	Mitj any.	4'50	
	Trimestre.	2'25	

ALTRES REGIONS D'ESPANYA:

	Un any.	9	
ESTRANGER:	Un any.	10	Franchs.
Número corrent.		20	Cèntims.
	atrassat, ab folletins.	40	
	sense folletins.	25	

El número corrent no's ven sense folletins.

Segona edició de SOLITUT

La primera edició de la novela

SOLITUT

un dels èxits més grans de les modernes lletres catalanes, està agotada totalment fa més de dos mesos, haventnos sigut impossible durant aquest espai de temps servir les continues demandes que se'ns han fet y se'ns fan de la magna obra de Víctor Català.

Hem resolt, donchs, donar a llum la segona edició de

SOLITUT

que apareixerà pròximament; y al anunciarho, advertim als nostres subscriptors y lectors, com també als nostres corresponents, que se serveixin concretar les demandes d'exemplars que necessitin, y anticipin l'avís pera demandes probables, a fi de que quedi tothom atès segons els nostres desitjos y pugui tot amant de nostra literatura adquirir aquesta obra, una de ses més preuades joyes, que tant d'honor ha vingut a fer a la BIBLIOTECA DE JOVENTUT.

Pera'ls corresponents y subscriptors regiran les mateixes condicions qu'en les demés obres de nostra Biblioteca, posantse a la venda'l llibre al preu de 3 pessetes cada exemplar.